

105593

NPU - Generální ředitelství

Došlo: 27.3.2015 10:57

Č. j.: **NPU-310/23254/2015**

Listů: 1 Příloh: 5

01000589143

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Statutární město Brno
Dominikánské náměstí 196/1
602 00 Brno

Váš dopis značky

Naše značka
MK 13896/2015 OPP

Vyřizuje/linka
PhDr. Jiří Slavík / 463

V Praze dne:
24. 2. 2015

Věc: Řízení o prohlášení neogotické kaple sv. Antonína Paduánského z roku 1884 na pozemku p. č. 840, k. ú. Pisárky, okres Brno - město, Jihomoravský kraj, za kulturní památku - rozhodnutí

V příloze Vám zasíláme rozhodnutí Ministerstva kultury sp. zn. MK-S 14615/2014 OPP, č. j. MK 13896/2015 OPP ve výše uvedené věci.

Mgr. Petra Ulbrichová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
odboru památkové péče Ministerstva kultury

Příloha: Rozhodnutí Ministerstva kultury sp. zn. MK-S 14615/2014 OPP, č. j. MK 13896/2015 OPP ze dne 24. 2. 2015.

MINISTERSTVO KULTURY
Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1 – Malá Strana
IČ: 00023671

21

Stejnopis rozhodnutí:

Národní památkový ústav, generální ředitelství

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně

Magistrát města Brna, úsek státní památkové péče

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor kultury a památkové péče

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Rozhodnutí nabylo právní moci: 17.3.2015

za správnost:

V Praze dne 24. 2. 2015
Č. j. MK 13896/2015 OPP
Sp. zn. MK-S 14615/2014 OPP

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, oba ve znění pozdějších předpisů, **prohlašuje** neogotickou kapli sv. Antonína Paduánského na pozemku p. č. 840, k. ú. Pisárky, ulice Žabovřeská, okres Brno - město, Jihomoravský kraj, za kulturní památku.

V tomto řízení dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je účastníkem řízení: Statutární město Brno, IČO 44992785, se sídlem Dominikánské náměstí 196/1, 602 00 Brno.

Nedílnou součástí výroku tohoto rozhodnutí je zakres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy a osm identifikačních fotografií kulturní památky.

Odůvodnění

Ministerstvo kultury obdrželo dne 17. 12. 2014 aktualizovaný návrh Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Brně, na prohlášení neogotické kaple sv. Antonína Paduánského z roku 1884 na pozemku p. č. 840, k. ú. Pisárky, za kulturní památku. Ministerstvo tento podnět vyhodnotilo a v uvedené věci zahájilo správní řízení.

V návrhu Národního památkového ústavu je k dotčenému drobnému sakrálnímu objektu uvedeno následující: „[...] Na vyvýšené terase nad tramvajovou tratí v hlubokém sevřeném údolí řeky Svratky při úpatí strmého masivu vypínajícího se nad říční údolí dosud stojí jediná dochovaná stavební památka připomínající existenci osady Kamenný mlýn,

rozkládající se v katastru Žabovřesk při cestě spojující Staré Brno s Žabovřesky, Komínem, Bystrčí a hradem Veverčí vedoucí na dně údolí u areálu starého mlýna doloženého již r. 1366. Kaple sv. Antonína Paduánského byla u mlýna založena již r. 1617, v rámci josefinského rušení extravilánových kaplí a poutních míst však byla kaple r. 1787 uzavřena a někdy poté zbořena. Indikační skica Stablního katastru z r. 1826 proto stavbu kaple nezakresluje. Naopak, mapa 1. vojenského mapování z let 1764 - 68 kapli umístěnou výše nad cestou u kamenného mlýna zaznamenává s popiskem: St. Anthony Capelle. Osada s převažujícím německým obyvatelstvem získala po vynětí z českých Žabovřesk r. 1898 vlastní katastrální území, r. 1927 byla ovšem opět osada Kamenný mlýn sloučena s Žabovřeskami, kde dále tvořila samostatnou místní část (menší, jižní část katastrálního území byla včetně předmětné kaple přičleněna do k. ú. Pisárky). Zástavba osady byla zcela zlikvidována při budování nové levobřežní silniční komunikace z Pisárek do Komína a Bystrce s jedinou výjimkou, výše jmenovanou kaplí sv. Antonína Paduánského.

Ta byla v neogotickém slohu opět vybudována r. 1884 zednickým mistrem Hugo Prochaskou dle projektu Aloise Franze nákladem 700 zlatých. Kaple je v této podobě de facto dochována dodnes, byť letopočet 1900 v rámci signatury K. F. 1900/18/4, zjištěný autorem prvního návrhu na prohlášení kaple za kulturní památku z r. 1996 na jihovýchodním opěráku, umožňuje předpokládat opravu či úpravu stavby v této době (signatura dnes nebyla nalezena, tato část zdiva kaple je ale zčásti kryta kamennou sutí ze skály bývalého lomu, tyčící se za zády kaple, a tedy pokud se nápis nacházel ve spodní partii opěráku, je nyní zasypán pod úroveň terénu).

Kaple je hranolová orientovaná sakrální stavba čtvercového půdorysu s mírně segmentově vystupující apsidou na východní straně, opatřená v nárožích nakoso orientovanými jednostupňovými trojbokými opěráky, krytými kamennými pulty. Kaple je umístěna na nízké terase, která vyrovnává terénní nerovnost na západní straně. Průčelí kaple vyrůstají z předstupujícího soklu ukončeného oblounem, jediný otvor tvoří segmentově zaklenutý vstup na západní straně, přístupný kamenným schodištěm o třech stupních s bočními zídkami (severní je nedochovaná). Průčelí kaple z režného červeného cihlového zdiva člení dekorativní pásy z černých cihel horizontálně obíhající stavbu, nad vstupem linie černých cihel sleduje segmentový tvar záklenku. Fasády ukončuje korunní římsa s plasticky vystupujícím zubořezem z červených cihel na podkladu tvořeném pásem cihel černých, níže obíhá fasády ornamentální sled křížů vyskládaných z černých cihel, další dva obdobné kříže doprovází po stranách vstup. Stanová střecha je prolomená na severu a jihu dvojicí vikýřů krytých sedlovými stříškami, ze stanu diagonálně vyrůstá sanktusník krytý opět stanem završeným vysokým polygonálním jehlanem ukončeným makovicí a latinským křížem. Vikýře a otevřený sanktusník jsou konstruovány z dřevěných trámů zdobených vyřezávanými dekorativními prvky (výžlabky, zkosení), otvory sanktusníku mají naznačené segmentové záklenky zdobené opět dřevořezbou. Střešní krytina je plechová. Z vnitřního omítaného prostoru půdorysu čtverce se zkosenými rohy vystupuje půlkruhová apside zaklenutá konchou. Rovný prkenný podbíjený strop, u kterého návrh z r. 1996 uvádí výzdobu s osmicípou hvězdou uprostřed, je z větší části zničen a prostor je nyní otevřen přímo do krovu. Výplně se nedochovaly s výjimkou dřevěného dveřního obkladu na vnitřní straně otvoru vstupu s dochovanými kovovými čepy.

Stav:

Kaple se nachází v havarijním stavu: nejzávažnějším poškozením je těžce poškozená střešní krytina na hranici životnosti, vinou které do stavby intenzivně zatéká, zatékání masivně ničí dřevěný krov, jehož konstrukce se počíná hroutit, plechové pláty střechy jsou patrně také předmětem úmyslné devastace krádežemi, podobně byla také ze stavby odcizena kamenná deska pultu jihozápadního opěráku a již dříve zmizely patrně kamenné desky umístěné

na průčelí pod dekorativními kříži po stranách vstupu. Také klempířské prvky jsou zkorodované, dosluhující a místy zcela chybí. Fasády z kvalitního režného zdiva se nachází v poměrně dobrém stavu až na menší mechanická poškození a zdivo apsidy na zadní straně orientované ke skalní stěně lomu, má poškozené spárování a celkově je více degradované - toto cihlové zdivo je očividně horší kvality než na ostatních průčelích a bylo opatřeno omítkou, z níž se dochovaly fragmenty.

Zhodnocení:

Architektonickým řešením náročnější drobná neogotická sakrální stavba ušlechtilých proporcí představuje v případě typu drobné sakrální architektury nepřiliš častý příklad gotické slohové inspirace. Kaple navíc má vysokou hodnotu historickou jako jediná stavební památka na mnohasetletou existenci zaniklého lidského sídliště Kamenný mlýn.

Magistrát města Brna, úsek státní památkové péče, jako příslušný správní orgán památkové péče, ve svém dopisu ze dne 29. 1. 2015, č. j. MMB/0005615/2015, vyjádřil s prohlášením předmětné věci za kulturní památku **souhlas**, a to s následujícím odůvodněním: „Odbor památkové péče Magistrátu města Brna (MMB) obdržel žádost Ministerstva kultury ČR č. j. MK 70332/2015 OPP ze dne 30. 12. 2014, doručenou dne 7. 1. 2015, o stanovisko k podnětu na prohlášení výše uvedené věci za kulturní památku. Při zpracování svého stanoviska vycházel Odbor památkové péče MMB ze skutečností mu známých z jeho úřední činnosti, z posouzení stávajícího stavu a fotodokumentace pořízené vlastníkem předmětné nemovitosti, tj. statutárním městem Brnem, zastoupeným Odborem správy majetku MMB.

Samostatně stojící objekt kaple sv. Antonína Paduánského, na pozemku parc. č. 840, k. ú. Pisárky, se nachází na území ochranného pásma Městské památkové rezervace (MPR) Brno, ustanoveném rozhodnutím Odboru kultury NVmB ze dne 6. 4. 1990 pod č. j. KULT/402/90/Sev.

V současné době je místo těžko přístupné, kaple je situována v bývalém lomu při vysoce frekventované komunikaci Žabovřeská, tvořící velký městský okruh. V rámci komunikace Žabovřeská je připravována realizace projektu Silnice I/42 Brno, VMO Žabovřeská I. Schválená dokumentace celkového řešení (DUR 04/2009 PK Ossendorf s. r. o.), ke které bylo vydáno závazné stanovisko Odboru památkové péče MMB č. j. MMB/0130299/2009 dne 15. 7. 2009, nepředpokládá v souvislosti s novým dopravním řešením v dané lokalitě odstranění objektu kaple na pozemku parc. č. 840, k. ú. Pisárky.

Kaple byla vystavěna v roce 1884 v novogotickém slohu dle projektu Aloise Franze v místě zaniklé osady Kamenný mlýn. Jedná se o drobnou jednoprostorovou zděnou sakrální stavbu čtvercového půdorysu se zaklenutou apsidou a nárožními opěráky. Kaple je přístupná jedním vstupem, fasáda tvořena režným pohledovým zdivem ve dvoubarevném provedení. Střecha, akcentovaná ve vrcholu sanktusníkem, je kryta plechovou krytinou. Podrobný popis objektu je zpracován Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Brně (Mgr. Karel Sklenář, 15. 2. 2008) v souvislosti s podnětem na jeho prohlášení za kulturní památku.

Z hlediska aktuálního stavebnětechnického stavu je (dle sdělení vlastníka) objekt kaple bez vážnějších poruch, vlivem zatékání je však nejvíce narušena dřevěná konstrukce krovu a poškozen strop hlavního prostoru. Udržovací práce se proto zaměřovaly na nezbytnou výpravku střešní krytiny k zamezení dalšího průniku srážkových vod do objektu. Vstup do kaple zůstává dlouhodobě bez výplně dveřního otvoru, což neprospívá celkovému stavu objektu včetně umožnění jeho nevhodného využívání.

Jedná se o kvalitní příklad drobné cihlové sakrální pseudogotické architektury na území města Brna, zachované ve své autentické podstatě a Odbor památkové péče MMB

se ztotožňuje s názorem Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Brně, který dal podnět na její prohlášení za kulturní památku.

Kaple na pozemku parc. č. 840, k. ú. Pisárky, vykazuje stavebně historické hodnoty, které opravňují její prohlášení za kulturní památku podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů a proto Odbor památkové péče MMB prohlášení doporučuje.“

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor kultury a památkové péče, ve svém vyjádření č. j. JMK 1514/2015 ze dne 28. 1. 2015, prohlášení uvedené věci za kulturní památku rovněž **doporučil**.

Ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, byl o podání návrhu písemně vyrozuměn vlastník věci navržené na prohlášení za kulturní památku, a v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, mu bylo umožněno, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřil k podkladům, které Ministerstvo kultury v průběhu řízení shromáždilo. Vlastník této možnosti nevyužil.

Po vyhodnocení výše uvedeného dospělo Ministerstvo kultury k následujícímu závěru: Předmětná kaple sv. Antonína Paduánského v ulici Žabovřeská, vystavěná roku 1884 dle projektu neprávem opomíjeného brněnského architekta období historismu, vysokoškolského pedagoga a předního znalce moravských uměleckých památek, *Aloise Franze (1843 – 1919)*, představuje hodnotný příspěvek k dějinám neogotické architektury města Brna ve druhé polovině 19. století. Svým architektonickým pojetím s režnými zdmi z červených pohledových cihel, oživených dekorativními akcenty z černě glazovaných cihel a kamennými detaily, tato drobná sakrální stavba vědomě a velmi ušlechtilé navazuje na stylovou vrstvu seversky orientované cihlové neogotiky, kterou v brněnském prostředí od šedesátých let 19. století popularizovaly známé realizace vídeňského architekta Heinricha Ferstela (1828 – 1883) a zvláště Franzova generačního druha, architekta Augusta Prokopa (1838 – 1915). V souvislosti s neogotickým tvaroslovím užitým u kaple sv. Antonína Paduánského nelze nepřipomenout například Prokopovu cihlovou tělocvičnu a spolkovou budovu brněnského Turnvereinu při úpatí Špilberku, nebo jeho monumentální synagogu ve Velkém Meziříčí. Jak dobou svého vzniku (osmdesátá léta 19. století), tak i stylovou polohou je dotčené kapli blízká také dosud anonymní realizace správního objektu bývalé brněnské strojírenské továrny Friedricha Wannicka při ulici Zvonařka, poukazující spolu s mnohými dalšími příklady z přelomu 19. a 20. století na přetrvávající oblibu režné neogotiky, příznačnou pro německý a silně industriální charakter zemské metropole. Kromě zmíněných architektonických vazeb je kaple sv. Antonína Paduánského zároveň posledním historickým objektem, upamatovávajícím na ve 20. století plošně zdemolovanou *osadu Kamenný mlýn*, jejíž počátky spadají nejméně do 14. století. Zachování a citlivá rekonstrukce předmětné kaple, působivě se vyjímající před skalnatou přírodní kulisou v údolí řeky Svratky, pomůže výrazným způsobem zhumanizovat a současně ozvláštnit dopravní infrastrukturou značně poznamenané území.

Pro své hodnoty architektonické, historické a jako projev tvůrčích schopností a práce člověka kaple sv. Antonína Paduánského na pozemku p. č. 840, k. ú. Pisárky, splňuje podmínky ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, pro prohlášení věci za kulturní památku.

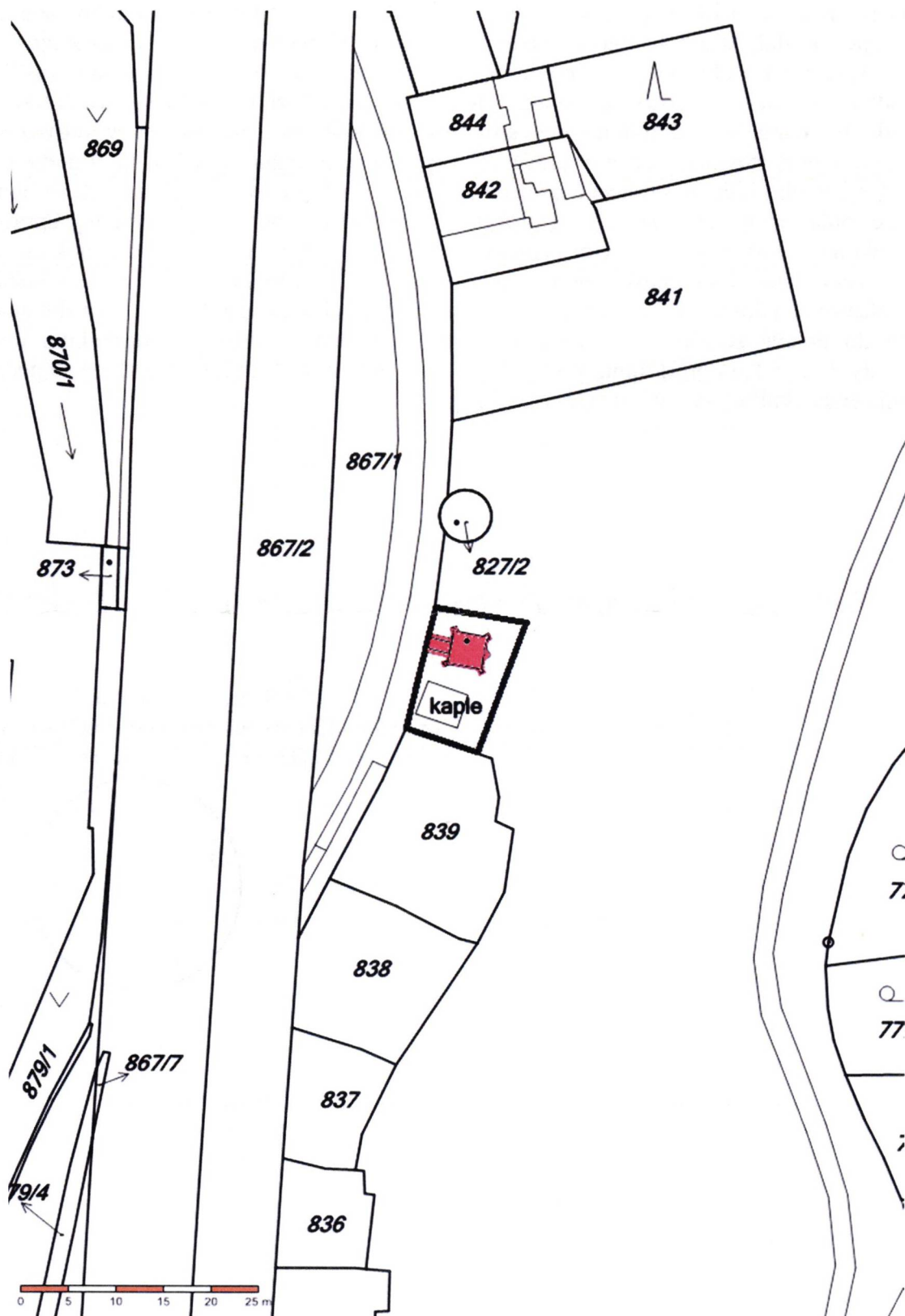
Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení rozklad. Lhůta pro podání rozkladu počíná běžet podle § 40 odst. 1 písm. a) správního řádu den následující po dni, kdy bylo toto rozhodnutí doručeno. Doručení písemnosti upravuje § 23 a § 24 správního řádu, který stanoví, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních služeb připraveno, nevyzvedne, považuje se rozhodnutí podle § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty (od tohoto dne běží v tomto případě lhůta pro podání rozkladu). Doručení písemnosti pomocí datové schránky upravuje § 17 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který rovněž stanoví přednostní doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky. Nepřihlásí-li se adresát do své datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty. O rozkladu proti tomuto rozhodnutí rozhoduje ministr kultury. Rozklad se podává u Ministerstva kultury na výše uvedenou adresu.

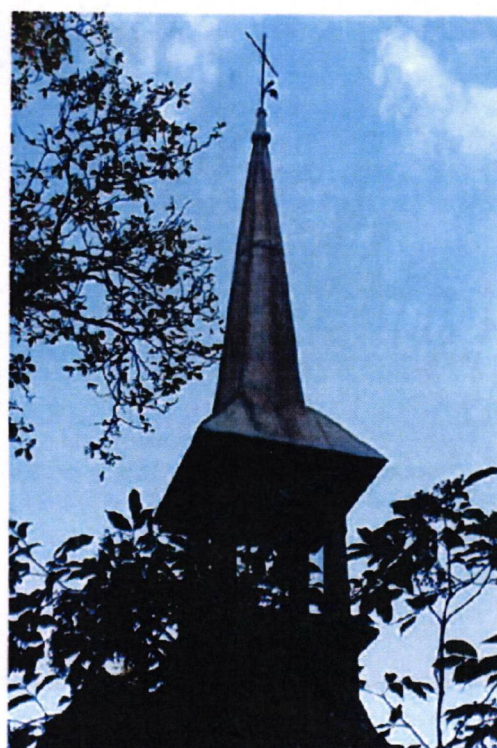
Mgr. Petra Ulbrichová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

**Zákres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13896/2015 OPP ze dne 24. 2. 2015.**

**Osm identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13896/2015 OPP ze dne 24. 2. 2015, obr. 1 - 4.**

Osm identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13896/2015 OPP ze dne 24. 2. 2015, obr. 5 - 6.

**Osm identifikačních fotografií kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 13896/2015 OPP ze dne 24. 2. 2015, obr. 7 - 8.**

